

ประเทศไทยเป็นอีกประเทศหนึ่งที่พยายามจะก้าวไปสู่ความเป็น “สังคมอุดมปัญญา” โดยภาครัฐและหน่วยงานด้านการศึกษาได้วางนโยบายให้การศึกษาสมัยใหม่มีการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นวิทยาศาสตร์ และได้ใช้สื่อต่างๆ ในการเผยแพร่รายการที่มีเนื้อหาส่งเสริมการใช้ทักษะดังกล่าวโดยเน้นในหมู่เยาวชนเป็นหลัก อย่างไรก็ตามทักษะการคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผลดูเหมือนจะไม่สอดคล้องกับความเชื่อดั้งเดิมของไทยที่ยังเป็นที่ยึดถือของคนจำนวนมากซึ่งให้ความสำคัญกับพลังเหนือธรรมชาติและเรื่องไสยศาสตร์ที่ไม่สามารถอธิบายได้โดยวิธีวิทยาศาสตร์ ความเชื่อดังเดิมนี้อาจเป็นอุปสรรคขัดขวางการพัฒนาการคิดแบบสมัยใหม่ในประเทศ

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวาทกรรมวิทยาศาสตร์จากข่าวหน้าหนึ่งในหนังสือพิมพ์ภาษาไทยหลายฉบับ โดยเลือก 4 เรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ คือ วัตถุประหลาดตกลงมาจากฟ้า การประกาศให้พืช 13 ชนิดเป็นวัตถุอันตราย ไข้หวัดใหญ่ 2009 และ จีที 200 ตามกรอบแนวคิดวาทกรรมเชิงวิพากษ์ พบว่าสื่อมวลชนมีอิทธิพลอย่างมากในกระบวนการสื่อสาร เป็นผู้ควบคุมกระแสและทิศทางของข่าว ให้ความสำคัญกับ “การขายข่าว” ซึ่งตอบสนองวัตถุประสงค์ด้านการตลาดของธุรกิจสื่อ มากกว่าการใช้สื่อในเชิงการศึกษาเพื่อปลูกฝังความคิด / เนื้อหาที่เป็นวิทยาศาสตร์ โดยข่าวจะถูกนำเสนอแบบตั้งคำถาม สร้างปมให้คนติดตาม มากกว่าจะตอบคำถามของสังคม และหลายกรณีที่สื่อไม่ได้ให้ความสำคัญกับนักวิทยาศาสตร์เท่าที่ควร ทำให้ชุมชนวิทยาศาสตร์เสียโอกาสในการแบ่งปันความรู้กับประชาชน

Abstract

230994

Thailand is one of the countries attempting to aspire to be a knowledge-based society. The government has tried to promote modern education and scientific thinking among youth as well as the general public through educational system and public media. However, the attempt is launched amidst the traditional belief of supernatural forces and superstition, which are still pervasive among the rural people and, to a lesser degree, urban dwellers. The traditional cognitive context is a major barrier blocking the road to ‘modernizing’ Thai thoughts.

This paper investigates the case of four issues that hit Thai newspapers’ front page: an unidentified gel fallen from the sky, an announcement of 13 herbs enlisted as dangerous chemicals, the Influenza A2009 H1N1 epidemic and GT200. An analysis of media text reveals an attempt of media practitioners to ‘popularize’ an intrinsically scientific content for the Thai public. Using Critical Discourse Studies framework, it is argued that the media discourse practice in Thailand is conditioned primarily by the socio-economic conditions of media industry. The media often set agenda by presenting the controversial aspect of the news. Some arguments propagate superstitious side of the news piece and sensationalize the information therein. Such presentation satisfies the media’s marketing purpose in boosting the sale. It also has public appeal because it corresponds better with background knowledge of the Thai public. Information is, at best, oversimplified or unclear. There are also evidences of scientific facts being compromised or played down to maintain the sense of mystery or to pacify the public. As the news agencies with such practices monopolize the channel of public communication, the scientific community loses its authoritative voice in educating the society in the process.